

Proč jsem se rozhodl studovat filosofii?

“Nejstrašnější je, když stát nebo církev zakládá svou moc na nevědomosti člověka.“

Jan Ámos Komenský

Proč jsem se rozhodl studovat filosofii? Protože jsem musel! Proč jsem musel? Abych přežil, - abych našel opět důvod k smysluplnému žití. Filosofie je pro mě zbraň – meč v boji s nízkými zvířecími pudy člověka – tedy s polohou mezi strachem na straně jedné a z čeho mám prospěch na straně druhé, vůči tomu podstatnému, - vnitřním i vnějším mravním, morálním a etickým otázkám, tedy hodnotám a postojům člověka vůči rodině, národu, lidstvu na jedné straně a na straně druhé vůči domovu, vlasti, zemi, státu a vesmíru, jedním slovem za mou osobní čest.

“Velký člověk chápe, co je správné, malý, co je výhodné.“

Konfucius

Pro mne je nejdůležitější podstatou filosofie kladení správných a podstatných tzn. dobrých otázek. Tyto dobré otázky začínají až na výjimky slovy Proč nebo Jak. Pokud položíme dobrou otázku, pak už na ni máme i z poloviny dobrou odpověď, jakýsi polotovar, se kterým je třeba nadále pečlivě pracovat a zkoumat jej ze všech možných stran, úhlů a zvětšení. Dá se říci, jako sochař, který začíná u neforemného a nevzhledného kamenného bloku, aby z něj postupně vytesal něco úžasného a krásného, aby vytvořil hodnotu pro mnoho generací, jež přijdou po něm.

Tento přístup je nejpodstatnější při definování pojmů, které musí být naprosto matematicky přesné a platné nejen ve všech lidských společnostech, ale i na všech jejich úrovních. Pokud takové pojmy nalezneme, lze na nich budovat neatomizovanou společnost vyznávající společné hodnoty a vnitřně soudržnou. Přesné definice pojmů jsou nejen hodnotami samy o sobě, ale základem pro to nejpodstatnější, a tím jsou naše celospolečenské hodnoty, které následně mají udávat směr a cíl našeho jednání. Argument, že filosofie není exaktní věda, a tudíž nelze přesně a matematicky definovat pojmy u mne neobstojí, neboť filosofie je babičkou všech věd exaktních i neexaktních a matematika je její dcerou. Skrz matematiku zapisujeme nejen vědy exaktní, ale i ty neexaktní. Cožpak písmo a jeho zápis není čistá matematika? Matematický kód, jež dokáže rozluštit a interpretovat jen ten, kdo jej zná? Cožpak noty nejsou matematickým zápisem hudby? Cožpak vše živé, co plave, chodí po zemi, i pohybující se ve vzduchu nelze popsat matematickým vzorcem – tedy skrze rozbor a zápis DNA? ...a Bůh? Pokud existuje a je obsažen ve všem živém i neživém, co bylo, je nebo bude, a jelikož je vše božím dílem, pak bude obsažen ve všem stejnou měrou, a pokud tomuto tak je, nelze jeho existenci nijak dokázat, protože není možné cokoliv, co boha obsahuje porovnat s čímkoliv, co boha neobsahuje a najít rozdíl. ...a pokud bůh není? ...pak není v ničem. Dá se však říct, že bůh existuje, jen pokud je někdo, kdo v něj věří a snad potom i bůh věří v člověka, jako ve své dílo stvořené k obrazu svému.

Filosofie jako taková je však závislá na schopnosti konkrétního jazyka vyjádřit přesně a jednoduše podstatu pojmu – ideálně jednoslovné filosofické synonymum (příměr). Toto hledané filosofické synonymum často vyjadřuje pro většinou společnost něco trochu jiného, ale mě při tomto hledání jde o podstatu tohoto významu, jen v jiném rozměru, úhlu a šíři, avšak nakonec tím snadněji pochopitelnému.

Jelikož jsem člověk, který chce vytvářet především praktické a použitelné závěry, navíc pochopitelné pro všechny, tedy nejen pro filosofy, musím uvést doklad o mém filosofickém

bádání, a jak jsem k němu dospěl.

Zabývám se historií a filosofií celý život, ale podstatným impulsem, který pro mne znamenal zásadní obrat a následně mé cílené osobní studium, způsobila jedna velká tragédie a mé celoživotní trauma, - rozdělení Československa 1. 1. 1993 a jelikož jsem se s touto vlastizradou politiků nikdy nesmířil a rezignovat nedokázal, měl jsem jen jednu možnost, začít s tím něco dělat. Je třeba si uvědomit, že v případě rozdělení Československa není nevědomost, neznalost, neutralita, nevměšování se, neangažování se občanů státu v zásadních věcech tohoto státu, to samé, co nevina!!!

„Svou řeholi nemůžeš dát cizímu klásteru!“

staré ruské přísloví

Již záhy jsem dospěl k pevnému přesvědčení, že pokud máme Československo sjednotit, musíme v prvé řadě poznat naše vlastní hodnoty a ideje na kterých naše vlast stála a na kterých vznikala a znovu a lépe je definovat. Bylo nutné začít studovat nejdříve ne filosofii, ale historii, a to historii především, jak já říkám dobovou, ne zprostředkovanou. Co to znamená? Především číst staré knihy, časopisy, noviny všech dob, které jsou dostupné v antikvariátech nebo knihovnách a být si vědom nejen to, co společnost tvořená rozdílnými jedinci, do té chvíle už zažila, co zrovna prožívala a co ji čekávalo, ale i co v té době měla za informace. Teprve až toto poznání historie, našich národních vzestupů, ale především krizí a pádů, na které jedinci i společnost musela reagovat, mě zavedlo k soustředění se na zájem o filosofii a bolestnému vytváření nového přístupu k definicím a hodnotám společnosti současné i minulé.

Kromě toho, že jsem četl dobový tisk a sledoval staré filmy, stal jsem se také dle vzoru plukovníka Švece a československých legií, členem Sokola, a začal se věnovat jeho hodnotám a historii. V tomto sokolském duchu jsem vstoupil i do Aktivních záloh dobrovolných AČR (podobně jako např. Plató a Sokrates byli v mládí vojáci). Nejde však o militarismus!

Být dobrovolně vojákem pro mne není spojen s militarismem, ale s mravní a lidskou povinností. Nemáme dobyvačných cílů a pracovat pro hodnotnou, aktivní obranu schopnou armádu, přece nemůže být militarismem, ale základním předpokladem sebezáchovy každého svobodného národa, který si svou svobodu bude chtít uhájit. Svoboda není samozřejmost, ale privilegium. Svoboda není anarchie, stejně jako globalizace není multikulturalismus. Svoboda je k tomu, aby každý občan státu dle svých schopností nabídl svou hodnotu společnosti jako celku. Svoboda neznamena dělat si co chci, ale je o osobním převzetí povinnosti, kterou jsem schopen přispět celku. Být nesvobodný, znamená také výmluvu k nemít zodpovědnost a nemuset myslet na své okolí.

Jak řekl Marcus Tullius Cicero ve své knize o Povinnostech: „Jsou dva druhy krásy – mužská a ženská. Ženskou nazýváme půvabem, zatím co mužskou důstojností.“ Já nevidím nic půvabného na ženě v tepláčkách nebo legínách (pokud zrovna nesportuje) a nevidím nic důstojného na muži zženštilém, bez čteného postoje, disciplíny a vztahu k povinnostem, a to jak vůči své rodině a práci, tak k národu a vlasti.

Pořád mi však mé poznání bylo málo, a proto jsem ve filosofickém souladu s reklamou v časopise Ozvěny z roku 1937, která hlásala: „Kdo nezná krásy domova, nerozumí krásám ciziny.“ také já nějakou dobu pracoval i v cizině a rozpravami s příslušníky jiných národů

rozšiřoval své obzory – abych nejen poznal cizí, ale abych skrze cizí poznal lépe i to své. A tak se stalo, že jsem třeba jedné Peruánce ve vlaku v Německu vykládal o našem Národním obrození a nabádal ji, aby se pokusila zachránit součást své vlastní identity, Kečuánštinu. Němce jsem zase často konfrontoval s otázkou, co je to dnes pro ně Deutsches Volk? A tím vším jsem si své definice testoval a musím přiznat, že nic podstatného jsem dosud měnit nemusel.

Dalším přirozeným krokem bylo jít studovat filosofii na vysokou školu a svůj přístup, závěry a definice podrobil té nejostřejší kritice. Pokud tyto mé názory neobstojí nebo obstojí jen z části, nejsou k ničemu, pokud obstojí, mohou obohatit nás všechny.

Abych už ale uvedl skutečný příklad definice, vezmu tu, která je z této mé práce nejvíce zřejmá.

Tedy VLAST a VLASTENECTVÍ, které jsem definoval ve svém bádání jako první a které je mou jedinou a skutečnou motivací pro vše co v životě činím a kam směřuju.

Pro mne je nejvyšší hodnotou, - nejvyšší ctností VLASTENECTVÍ. Tuto nejvyšší ctnost, má-li být opravdová a ctnostná musí podepírat statečnost, přiměřenost, moudrost a spravedlnost.

Tak jak píše například T.G.M. v České otázce o vlastenectví Dobrovského "Tak dovede myslit a cítit pouze člověk, netoliko velký duchem a srdcem, nýbrž člověk naskrze pozitivní, nepotřebující pro své úsilí nelásky a závisti k cizímu. Takových lidí vždy je málo – většina lidí, milujíc vlastní, domnívá se, že musí nenávidět cizí.“

A já jsem přesvědčen, že takové čisté vlastenectví, tedy to, které se snaží povznést své okolí i sebe sama k lepšímu, vyznávali jak Sokrates, tak Hus, tak třeba Havlíček....

Samotná definice však nutně musela postupně vyplynout ze samotného tragického prožitku a mého traumatu z 1. 1. 1993. Šlo především o zásadní rozpor mezi vnuceným státem – Českou republikou honosící se ukradenou Československou vlajkou, která vznikla hrubým porušením československé ústavy, porušením ústavních práv občanů ČSFR a mým přesvědčením, že Československo a čest je pro mne mnohem víc než zrada a věrnost k něčemu s čím v hloubi své duše pohrdám.

T.G.M. při desátém výročí vzniku Československé republiky řekl, že státy se udržují těmi ideály, kterými vznikly. Česká a Slovenská republika dle mého názoru vznikla jen s jedinou ideou, rozkradení státního majetku politiky a jejich nohsledy! Je třeba nezapomenout a znovu nepřipustit, aby se znovu dělo to, co v devadesátých letech, kdy například při stavbě supermarketu Delvita v roce 1995 bylo beztrestně zničeno archeologické naleziště, nebo nevratné historické ztráty při stavbě Velkého Špalíčku v Brně (1996).

„Neštěstí mohou národu přivodit jiní. Ponižení si přivodí národ toliko svým vlastním jednáním.“

Henry Thomas Buckle

Definovat vlastenectví tedy nešlo bez toho, abych definoval nejdříve VLAST a STÁT a zároveň vztah mezi nimi. Prošel jsem mnoho nových i starých slovníků a lexikonů, ale nenašel jsem vůbec nic, co bych mohl aplikovat na svůj prožitek ...a vlastně ani zdaleka ne, jen na můj. Cožpak neprožívali tu samou bolest naši lidé po odtržení Sudet? Po vzniku protektorátu a Slovenského štátu? Po odtržení Podkarpatské Rusi? Byl zde až příliš často hluboký spor mezi

vlastí a státem. Navíc samotná definice jedno či druhého musela dokázat vysvětlit a být platná nejen pro nás, ale i mimo náš prostor a čas. Nešlo tedy říct, že definice vlasti je Československo a definice státu Česká republika. Němec, Američan, Japonec by rozhodně nesouhlasili a určitě by s tím nesouhlasili ani legionáři, kteří naši vlast vybojovali. Jak z toho tedy ven?

Začal jsem po určitém myšlenkovém vývoji (inspirací mi byl jak T.G.M., který řekl, že demokracie je diskuse, tak Jan Antonín Baťa, který napsal do své knihy Spolupráce pod jednu z fotek, že demokracie je spolupráce), hledat definici v synonymech a aplikovat manažerskou techniku tzv.: “vrtulníkový pohled“, tedy, dívat se na problém v jiných menších či větších úrovních. Tuto techniku jsem však pozměnil a začal problém studovat i z mnoha různých filosofických stran, úhlů, částí a ve vztazích mezi slovy, až jsem dospěl k přesvědčení, že mohu definovat **STÁT jako DŮM**, - jako stavbu a **VLAST jako DOMOV**.

Co dělá z domu domov a ze státu vlast? Tak jako dům, ve kterém bydlíme, nemusí být našim domovem, tak ani stát ve kterém žijeme, nemusí být naší vlastí. Jinými slovy dům – domovem a stát – vlastí dělá až naše citové pouto k němu. Vlast, to je domov v nejširším možném smyslu tohoto slova. Vlast jsou lidé, se kterými žijeme, je to náš společný jazyk – nejcennější to dědictví po předcích, je to naše společná historie, naše kultura např. literatura a hudba, ale jsou to také morální a mravní hodnoty naší společnosti, tradice a zvyky, je to naše země a společnost, ale nejen to.

Rozdíl spočívá i ve funkci a smyslu jednoho či druhého. Smysl státu je v institucionalizaci prostoru, zatím co smyslem vlasti jsou hodnoty a idee.

Praktickou stránku fungujícího státu naplňuje stroj zvaný byrokracie, ale praktikou stránkou fungující vlasti je společnost vyznávající společné hodnoty (nemusí být stejné).

„Je rodina základem státu? Ne!!! Základem státu je daňový poplatník, rodina je základem vlasti.“

Josef Ryšánek

Jelikož teď už známe definici vlasti a státu a známe i jejich vztah. Můžeme konečně přejít k definici Vlastenectví, tedy pro mne, k nejvyšší ctnosti člověka.

Vlastenectví není vlastenčení, taková ta silácká gesta, a není to ani nacionalismus, ale vlastenectví je silné citové pouto s vlastí.

Toto vlastenectví, bylo pro jeho definici potřeba rozdělit na tři různé hodnoty, ale pevně svázané z hlediska času, které až dohromady dávají celek a pak tyto hodnoty pojmenovat a tím je definovat.

Definuji vlastenectví jako osobní vědomí k odpovědnosti, povinnosti a zodpovědnosti, každého jedince k vlasti. Což neznamená nic jiného než, že každý, kdo chce být skutečným vlastencem, by měl dle svých sil odpovědně hodnoty po předcích přebírat, povinností jeho je dle svých sil obohacovat a zkvalitňovat..., a dle svých sil je i zodpovědně předávat další generaci.

Skutečný vlastenec totiž ví, že vlast není jen naše, ale že je našim společným dílem napříč všemi generacemi, a že cokoliv ve svém životě učiníme, bude mít na ni nějaký vliv. Samotné budování státu je jako stavba katedrály. Je to práce pro mnoho generací!

Smyslem této naší snahy a toho všeho by měl být cíl: skrze naše vlastenectví usilovat o neustále dokonalejší a dokonalejší ideu a hodnoty vlasti, tedy i sebe sama jako její součásti a skrze vlast budovat a vši silou usilovat o stát, který ve všech oblastech své činnosti bude

hledat dokonalost a který si bude zakládat na ctnostech, mravnosti a spravedlnosti. Jde také o stát, kde politiku budou dělat ti nejlepší občané státu... tedy bude vedený především dobrými pastýři. (Platón).

„Když chceš změnit svět, změň nejdříve svůj národ, když chceš změnit svůj národ, změň nejdříve svou rodinu, pokud chceš změnit svou rodinu, změň nejdříve sám sebe.“

Konfucius

„Když se mě někdo ptá, na kterém místě v Desateru najdeme vlastenectví, můžeme odpovědět bez váhání: ve čtvrtém přikázání, jež nás zavazuje ctít otce a matku. Vlastenectví v sobě zahrnuje tento vnitřní postoj, protože také vlast je pro každého skutečně matkou. Duchovní bohatství, které nám vlast předala, se nám dostává prostřednictvím otce a matky a je v nás základem odpovídající povinnosti zvané pietas (oddanost, věrnost),“

Jan Pavel II. Paměť a identita

„...žádný národ nemůže jinak ke konečnému vítězství přijít, nežli skrze svou vlastní vnitřní sílu, skrze tu váhu, kterou si dříve sám dobyl, protože každý pracuje nejlépe k lepší svobodě národu, když pomáhá rozmnožovat jeho vnitřní sílu. Vnitřní síla národu ale záleží v jeho vzdělanosti, mohovitosti, přičinlivosti, mravnosti a zachovalosti, a každý, který se o rozmnožení těchto vlastností u svého národu stará, přispívá nejlépe k jeho svobodě.“

Karel Havlíček dne 14. srpna r. 1851

Ženám Českým

Ženy české, matky české! Slib si dejme a v něm stůjme: Pro blaho své drahé vlasti Všecky síly obětujme! Nejen muž buď hrdý na to, že dá všechno pro svou vlast, Vzhůru, ženy! my též chceme Na oltář svou obět klást.

Muž, ach, ten má meč svůj ostrý, Rámě, sílu – muž má všechno, Ale outlá, slabá žena, Jen své srdce a – své děcko. Dítě! – toto jméno sladké, Ženě nebem daný dar, Matky! nejdražší co máme, Dejme vlasti v její zdar...

...Ať z nich zrostou reci statní, Jako lípy, jako doubece, Ať z nich máme Břetislavy, Práva hájice, zloby zhoubece. Ženy české, matky české! Jediná nám budiž slast, Vychovati naše děti Pro tu slavnou, drahou vlast!

Božena Němcová, Krasořečník Český 1852

Závěrem:

Mým cílem ve studiu filosofie na vysoké škole je zdokonalit sám sebe a své filosofické postoje a definice (pro Foro interno) a pokoušet se skrze vzájemnou interakci zdokonalovat a obohacovat i své okolí. Celá tato snaha a práce pak směřuje k mému životnímu cíli.

Mým životním cílem je totiž sjednocení Československé republiky - naší vlasti.

... a pokud se to nepovede?

„...budeme-li se tak všichni chovati, pak ovšem musí zahynouti náš národ hladem duchovým, já aspoň kdybych byl třeba cikánského rodu a již poslední jeho potomek, ještě za povinnost bych si ukládal, přičinili se všemožně k tomu, aby aspoň čestná památka po něm zůstala v dějinách člověčenstva.“

František Palacký 1825

„Jestli jest mým osudem býti posledním potomkem národa československého, jehož rozdělení jsem nikdy neuznal a uznati nemohu, pak za svou povinnost považuji učiniti vše, co jest v mých silách duševních i fyzických, abych po československém národu v dějinách lidských alespoň čestnou památku zanechat mohl.“

Josef Ryšánek 2008

Autor:
Josef Ryšánek